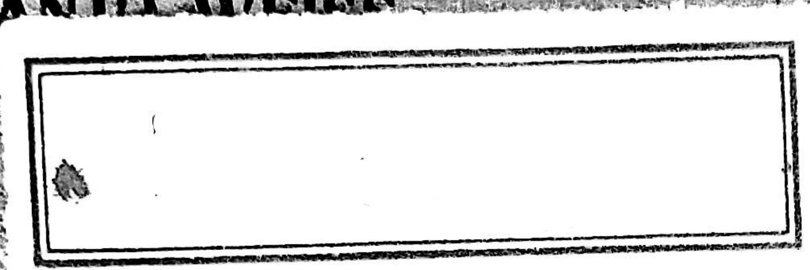
FRANJO WEISS

EUHARISTIJA ŽIVOT I DUŠA NAŠA

Autorizovani prijevod s njemačkoga.

ZAGREB 1923.

Izdanje „Jugoslavenske Katoličke Đačke Lige“.

Euharistija
život i duša naša.

Autorizovani prijevod s njemačkoga.

Zagreb 1923.
Izdanje „Jugoslavenske Katoličke Đačke Lige."
Tiskara Iv. Lesnik, Jastrebarsko.

Uvod.

Moderan čovjek nastoji, da nevjerojatnom brzinom lakoćom izmijeni misli s najdaljim zemljama, a vrlo je često prekinuo saobraćaj s vlastitom dušom. On promatra raslinstvo na morskom dnu, nastoji riješiti pitanje, ne postoje li također na drugom zvijezdu živa bića, ali vrlo često i ne misli o bogatstvu vlastitoga nutarnjeg života.

Pođimo u taj kraj unutrašnjosti, koji je postao tako mnogima terra incognita. nepoznata zemlja. To je zemlja neomeđena vremenom i prostorom, ali uvijek realna, jer su njezini temelji naravno i nadnaravno zajamčene istine o besmrtnosti naše duše i o nazočnosti osobnoga, objavljenoga Boga. To je naša najbolja zemlja, naša domovina, a jer je neprolazna dade se samo u njoj graditi životna sreća.

Jedamput sam čitao, da Japanci, kad se sele, rado ponesu sa sobom u posudi zemlju svoje domovine i na njoj kopiju japanskoga pe zaža ni u malom: domaće krizanteme i skup pećina s male m hramom. To nije domovina, niti je kakav nadomjestak domovine, ali je malen dio odanle i spomen na nju. Slično osjećam, kad nađem kod pisca, koji nije u našoj crkvi, što više, koji nije kršćanin, pravu životnu mudrost. On nosi barem nešto u sebi, komadić unutrašnjosti. Značajno je, da su baš u prošlom stoljeću neki filozofi neumorne Engleske, kašto je Carlyle i Ruskin, i industrijalne Amerike, kaošto je Emerson, javno priznavali nedostatak vanjskoga uspjeha i dobitka i navijestali potrebu unutrašnjega životnoga uvjerenja Ali s malo uspjeha! Nije li to čežnja nepromjenljive unutrašnjosti, što Emerson (1803—1872.) misli, da mora u nama biti neka koncentracija, nemogućnost, da nas iz našega položaja istisnu ili pomute?

Označili smo unutrašnji život kao vjerno spoznanje i drago shvaćanje Boga i njegova sina Isusa Krista, Boga-čovjeka. Po tom dobiva duša nov, nadnaravan život, unutrašnji život, tako bogat. da se mora očitovati u zahvalnoj i vjernoj ljubavi. Zahvalna ljubav prema Bogu je dokaz prave unutrašnjosti, vjerna ljubav prema bližnjemu je svjedočanstvo prave unutrašnjosti (isp. „Tiefer und Treuer" I. svez. Katolička vjera kao religija unutrašnjosti).

Ovaj živi, neprestani i povjerljivi saobraćaj duše s Bogom i s Kristom, što ga traži i donosi sa sobom unutrašnji život, zahtijeva, da nam Bog bude što bliže, želi imati čitavoga Spasitelja, njegovu pravu nazočnost.

Uistinu je Spasitelj, koga su proroci pozdravili prije tisuće godina imenom Emanuela, što znači „Bog budi s nama" (isp. Izaija VII. 14., VIII. 8.; Mat. I. 23.), prolazio

bijednom zemljom, među nama je živio i to u našoj prilici, ljudi su slušali dugo godina vječnu mudrost njegovih riječi, osjećali su nedokučivu milinu njegove blizine, gledali su božansku premoć njegova snage. Ali otkupljenje je opet zahtijevalo, da Isus utječe na svaku dušu, zahtijevalo je nazočnost za sve ljude i za uvijek, a za to nije dotjecao njegov život na zemlji. Stoga je on stvorio divnim načinom jedan organizam, da može neprestano među nama boraviti realno, djelotvorno i duhovno. To je crkva, koju je on osnovao, koja neprestano traje, to je katolička crkva, neprestano živi Krist. U njoj susrećemo Božjega sina u dvostrukoj, prikrivenoj, ali realnoj nazočnosti, u nepogrješivosti papinske učiteljske službe i u presvetom oltarskom sakramentu. Ta se oba načina Isusova boravka uzajamno upotpunjuju i usavršuju. Tamo Isusova izrečena misao, njegova riječ i njegova volja; ovdje njegovo oduhovljeno tijelo, njegovo božansko čovječanstvo. Tamo Krist, koji nas uči, koji nam zapovijeda, vodi nas i nad nama vlada; ovdje Krist, koji nas hrani i uzdržaje, krijepi i izgrađuje. Tamo Božji sin sudac i odrešitelj, ovdje liječnik i pomirnik; tamo njegovo jasno evanđelje, ovdje njegov istinski pohod. Tamo je Spasitelj u svojoj javnoj časti, u svojem veličanstvenom ugledu, ovdje je Spasitelj u svojoj tajanstvenoj skrovitosti, u svojoj veličanstvenoj šutnji. Ova je dvostruka prisutnost Kristova u primatu rimskoga biskupa i u svetoj euharistiji nedjeljiva — tko odbaci jednu, izgubio je također drugu. I po tom dvostrukom boravku Isusovu u katoličkoj crkvi dobiva duša naša oba elementa: božansko svijetlo i božanski život, a to je bezuvjetno nužno, da uzmognemo očuvati i usavršiti unutrašnjost.

Spasitelj u sakramentu stoji, dakle, u užem i življem odnošaju s našom dušom, okrepljuje je tajanstvenim sjedinjenjem u svetoj e haristiji. A život je Kristov lijep, pobjedonosan, blažen život. Zato će postati sveta euharistija, kad dublje upoznamo njenu bit, kad vjernije upotrebimo njeno djelovanje, ujedno našim životom i dušom našom. K ovomu teži sve, što nas k tome sjedinjenju zove i privlači: Posljednja Isusova želja, životna želja naše duše, vapaj našega doba i briga naše crkve.

Nastojmo slijediti te glasove i doći dublje i vjernije do okrepe i blaženstva u euharistiji.

Zug (Švicarska)

Franjo Weiss,
gradski župnik.

I. Posljednja Isusova želja.

Naše se misli vraćaju preko stoljeća u ono blaženo vrijeme, kad je Isus boravio na ovoj zemlji. Nalazimo ga kod Jerusalema, grada njegove slave i sramote, njegove ljubavi i njegova bola, njegova vladanja i njegove smrti. Suton je utonuo, na ulicama je zanijemila dnevna buka. Isus bdije sa dvanaestoricom apostola. Njegove se oči ne će više sklopiti na san, dok se u smrti ne zaklope. Ali te večeri drži ga ljubav budnim. „Jer je svoje ljubio, koji su bili u svijetu, ljubio ih je do konca[1]". To su isti časovi tako svečani i značajni, kao oni na dan stvaranja i kao na dan njegova rođenja. Bog je htio dati svjedočanstvo svoje moći, te je stvorio svijet, Bog je htio dati dokaz svoga milosrđa, te je zamislio utjelovljenje. Što je trebalo biti svjedočanstvom njegove ljubavi? Presveti oltarski sakramenat.

Božanska ljubav je ostvarila ono, čemu se ljudsko srce nije nikad usudilo nadati, na što se ni jedan anđeoski duh nije usudio pomisliti. Pred očima apostola, prvih svećenika, promijenio se kruh i vino i postalo je Isusovim mesom i krvlju. Isus je jednom svemogućom riječju, jednim božanskim djelom ljubavi našao novi način svoga boravka i života među nama: pravu istinsku nazočnost, koja prikazuje vječno čudo, nazočnost, koja se nebrojeno umnožava, te zadovoljava sve ljude i sva vremena, nazočnost, koja crkvu Božju u zemaljskom progonstvu tješi i krijepi, poljepšava, oduhovljava i preobrazuje, u kojoj Isus može nekrvno ponoviti svoju žrtvu

spasenja, nazočnost, kojom Isus može čovječju dušu posjetiti, nahraniti i usrećiti, nazočnost, po kojoj Isus ostaje Emanuel, Bog među nama, s nama, u nama, Bog, koji se veseli, što može boraviti među ljudskom djecom.

Što je dublje osnovano u čovječjem biću, nego čežnja za Bogom? I čovjek i čitavo čovječanstvo na zemlji prolazi tražeći svoga Boga. Naša je duša stvorena prema slici i prilici Božjoj, ona nosi njegove poteze, zato ona po naravnoj nuždi teži za njim, kao dijete za svojom majkom. I negdašnja sreća u zemaljskom raju bila je u tom, što je bio Bog bliz ljudima, što je prijateljski s njima općio. Mi smo izgubili prvim grijehom i porodičnom krivnjom posjedovanje Boga. Ipak je ostala čovječanstvu čežnja, silna i trajna čežnja za blizinom jednoga Boga. Ta i sam bijedni neznabožački svijet težio je za zajednicom s Bogom, a nju je tražio u svijetlom danjem suncu i u sjajnim zvijezdama noći, u šumu mora i šume. Sa žarkom čežnjom čekao je stari zavjet Mesiju. Izaija bijaše navijestio: Njegovo će ime biti Emanuel, Bog s nama. Dakle, Spasitelj će vam biti blizu, k vama će sam doći. I dogodi se neshvatljivo čudo: on je uzeo našu narav, govorio je s nama, među nama je živio i djelovao. Čovječje uši su dugo godina slušale zvuk Spasiteljeve riječi, čovječja srca su dugo godina osjećala milinu Spasiteljeve blizine, njegova je moć dugo godina liječila čovječje patnje. Ipak je visina, širina i dubin[2] Spasiteljeve ljubavi neizmjerna, neiscrpiva, njegova djela ne propadaju, nijesu ograničena vremenom ni prostorom. A ta njegova ljubav nije se mogla time zadovoljiti, da bude 33 godine blizu ljudima, njegovo je srce takodjer tuklo za nas i za posljednje smrtnike, koji će jednom

stanovati na tom planetu, ni jedan budući naraštaj nije smio ostati bez sreće njegove nazočnosti.

Kako je to bilo moguće? Što ni jedan čovječji duh nije mogao izmisliti, što se ni jedno čovječje ufanje nije usudilo očekivati, to nam je naš vjerni Spasitelj dao u presvetom oltarskom sakramentu.

Nije li tako, da često rasprostre sunce istom pod večer svu svoju milinu svijetla i boja i sve pozlaćuje, te se s najljepšim zrakama rastaje sa zemljom. Tako je slično najljepše sjala ljubav Spasiteljeva uoči njegove smrti.

Posljednji je put sakupio svoje apostole u svečanoj dvorani. Prošlo je pranje nogu, duše su očišćene od zadnjih pogrješaka. Lice Spasiteljevo preobrazilo se neisporedivim dostojanstvom. Svi su upravili oči u njega. On drži vazmeni hljeb u svojim svetim i časnim rukama. Prihvati kalež s vinom, a svaka crta i svaka njegova žilica kazuje božansko veličanstvo. Njega obuzima ljubav sve do konca, ljubav bez mjere, I u grobnoj tišini dvorane čule su se lagano — stalno — jasno — određeno riječi i sva moć onoga, komu je otac dao sve u ruke[3]: „Uzmite i jedite, to je tijelo moje, koje će se za vas predati. — Pijte svi iz tog kaleža, to je krv moja, koja će se za mnoge proliti. Ovo činite na moj spomen[4], meni za uspomenu, za sjećanje na moju žrtvu".

Kako je uistinu svijetao poput vedraca ovaj govor, a kako je morao biti zamračen pogled onih krivih tužitelja, koji ga nijesu htjeli razumjeti! Zaista, kad bi se još moglo riječima izreći, rekao bi njima Spasitelj: Što ja držim u rukama, ovaj kruh — to je sada moje tijelo, i

vino, što je u tom kaležu, to je sada moja krv. Vi apostoli sami i vaši nasljednici činite isto čudo, dok se jednom ne slije rijeka vremena u more vječnosti.

Koje su misli provejavale učenike, kad su tihim čuđenjem pratili događaj? Zar se nije morala u njima pojaviti snažna uspomena na veličanstvene zgode lanjske godine na Genezaretskom jezeru? Zar nijesu morali kazati: Sada govori opet isti, koji je onda nahranio hljebom tisuće, koji se onda čudnovato pojavio na moru[5]? Zar nijesu morali kazati: Sada ispunjava on ono svečano obećanje, što ga je onda obećao, kad je obećavao još divniji kruh, svoje tijelo, koje će ih hraniti za vječni život[6]?

Sada bijaše natkriljena najviša težnja učenika i utišana najvruća njihova želja. Vrlo milosrdni Bog osnovao je spomenik svojih čuda, dao je jelo onima, koji su se ga bojali, nebesku hranu, sama sebe, svu svoju sreću.

Vjerni se učitelj sada mogao s njima rastati i početi svoju smrtnu muku, jer koje bi djelo ljubavi bilo još moguće? Nama je uistinu, makar i u poniznoj skrovitosti, ostala njegova sveta prisutnost, da učvrsti i dovrši našu vjeru.

Isus se nama dao u svetoj euharistiji s velikom radošću, jer je tim sakramentom htio steći naše vjerovanje, a po tom i duše naše. On je upravo predvidio sva divna djelovanja — čitav veliki svijet milosti — koja će donijeti ovaj sekramenat. Njegova se duša radovala[7], jer je vidio sve oltare, na kojima će on vladati vjernicima kao kralj, sve svete mise, kojima će on častiti nebeskoga oca i ispirati grijehe svijeta, sve svete pričesti, kojima će on posjećivati i posvećivati duše; vidio je, gdje teku kroz budućnost velike rijeke milosti, koje će izvirati iz

euharistije i vidio je, gdje svi ljudi dolaze iz najdaljih daljina, koji će odavle piti utjehu i mir, žar i oduševljenje — vode, koje se prelijevaju u vječni život[8]. Kako se neočekivano proširuje i djeluje njegov život, rad i muka, kakova neizmjerna i nesebična, kakova krajnja, božanska ljubav!

Ali u tu radost, kojom je Isus dovršio osnutak svete euharistije, miješa se osjećaj bola i žalost. On je vidio taj svoj euharistijski život ovijen i zamračen tamnim, strašnim sjenama nezahvalnosti, nevjere, preziranja i zlostavljanja. Ah, već je sjedio pri stolu kod večere jedan nevrijednik, zločinac i izdajica. Koliko će još izdajica iza njega doći, ljudi, koji će se radije zadovoljavati ljuskom sjetilnih užitaka, nego tom nebeskom hranom, ljudi, koji će ovaj biser baciti u dušu ispunjenu smećem teških grijeha, ljudi, ljudi, koji će se drznuti, da se psovkom uzbune protiv te svetinje. Ipak nije moglo sve to da potisne i zaspe njegovu ljubav — ona je provalila iz njegova srca božanskom snagom i oblikovala se u njegovu osobnu nazočnost u oltarskom sakramentu.

On provodi život ograničenja i osame, vezan na svete prilike i na tabernakul, da mi uzmognemo imati u svako vrijeme slobodan pristup k njemu, da nas razveseli njegovo prijateljstvo i društvo. Život Isusov u evanđelju podudara se s Isusovim životom u euharistiji, to je jedan, čitav Spasitelj, Bog-čovjek, koji za nas živi i nas ljubi. Uvijek je pripravan, da na sebe uzme, što se nama čini nejasnim i nepodnosivim; zato nam daje svoje sveznanje i svoju svemogućnost. Uvijek spreman, da zadnju žrtvu, životnu žrtvu dovede u našu vlastitu dušu, da nas njegova milost okrijepi i usreći.

Mi vjerujemo i priznajemo, da je Isus prisutan u presvetom oltarskom sakramentu mesom i krvlju, tijelom i dušom, božanstvom i čovječanstvom — dakle, živ živcat kao na nebu, samo zastrt i sakriven. To je čudo, ali tako stalno obećano i zajamčeno, kao rijetko koja činjenica na zemlji. Vjerovanje u nazočnost Isusovu u presvetom oltarskom sakramentu, u tabernakulu jest tako sigurno i stalno, kao muka i osoba Isusa Krista, jer je Spasitelj tu prisutnost svojom živom, osobnom riječju obećao i poklonio svojim živim, osobnim djelom. Vjerovanje u nazočnost Isusovu u presvetom oltarskom sakramentu, u tabernakulu jest tako sigurno i stalno, kao hodnici u pećinama katakomba, kao kamenje katedrala i crkava, koje imaju svoje postanje i pravo jedino kao stan euharistijskoga Spasitelja. Vjerovanje u prisutnost Isusovu u presvetom oltarskom sakramentu, u tabernakulu je za nas tako sigurno i stalno, kao vatreni žar apostola, kao junačka hrabrost mučenika, kao ispovijedanje crkvenih učitelja, jer su svi oni s tim vjerovanjem živjeli i djelovali, govorili i pisali, trpjeli i umirali. Vjerovanje u nazočnost Isusovu u presvetom oltarskom sakramentu u tabernakulu je za nas tako sigurno i stalno, kao sam opstanak naše svete, katoličke crkve, jer ovaj sakramenat sačinjava dušu, duševnu moć i duševnu veličinu naše katoličke crkve.

O Isusu se jednom proreklo: „Ovaj je postavljen na uskrsnuće i propast mnogih[9]“. Ovo se proročanstvo ispunilo također na euharistijskom Spasitelju. On je život i uskrsnuće onima, koji ga u presvetom oltarskom sakramentu priznavaju, traže i primaju, a onima, koji ne mare za njegovu prisutnost u sakramentu, koji ga izbjegavaju i preziru, postaje on propašću — „jer uistinu, uistinu vam kažem, tko ne jede moje meso i ne pije moju krv, taj nema u sebi život — nadnarani, vječni život[10]“.

Jer je svoje, koji bijahu u svijetu, ljubio, ljubio ih je do konca, zadnjom ljubavlju.

„Ne ću vas ostaviti kao sirote[11]“ i ne ću se bojati izvršiti za vas zadnje i najveće djelo svoje ljubavi.

Ostat ću kod vas u istinitoj, pravoj i bitnoj nazočnosti i pripravan sam, da vas krijepim i usrećujem u sjedinjenju s vama, u svetoj pričesti. Željnosam iščekivao tu zajedničku gozbu[12], to duševno sjedinjenje.

Isuse, mi također čeznemo i težimo za svetom pričešću, tako rano, tako često, tako vjerno i duboko, kako je to samo moguće, čeznemo za sjedinjenjem s tobom, s tvojom zadnjom ljubavlju. Isuse, mi razumijemo tvoju zadnju, dragu želju.

II. Životna želja naše duše.

Čeznemo za takovom nazočnošću Isusovom, koju bi i naše oko vidjelo u izvanjim oblicima, kojoj bi svagdje i svi mogli doći, koju bi naše biće moglo posjedovati, čeznemo za nazočnošću Isusovom, koja bi promijenila naš život, koja jest život, i koja dijeli život. A taj život nalazimo u presvetom oltarskom sakramentu katoličke crkve. Spasitelj je jednom u kafarnaumskoj sinagogi obećao dubokim i značajnim riječima ovaj način svoga boravka među nama[13]. Otac je vječni život, praizvor svega života. Sin Božji posjeduje ovaj isti božanski život i s njim je sišao na svijet. Ovaj božanski život nosi,

provejava i preobrazuje Kristovo čovječanstvo, njegovu dušu i njegovo tijelo, njegovo meso i njegovu krv. A isto to proslavljeno meso i krv, puno božanskoga duha i života, primamo mi u svetoj pričesti, da uzmognemo nadnaravno živjeti u njemu, po njemu i radi njega.

* * *

1. Život.

Život — nije li to krilatica sadašnjice? Naša medicina govori o uzdržavanju života, naša biologija o razvitku života, naša tehnika hoće „ekspanziju života", naša etika „koncentraciju života", naši književnici neprestano govore o „slobodnom, velikom, istinitom" životu, kao da će se uistinu pojaviti nove životne vrijednosti i forme.

Temelj je ovome intenzivnom promatranju života i životnog djelovanja našega doba jedna duboka psihološka i teološka činjenica. Duša hoće da se nasiti životom. Iako je već od naravi bogato opremljena i obdarena, ipak, kao stvor, nipošto sama sebi ne dostaje. Sa sviju strana ograničena, ovisna i manjkava, mora se nečim zanimati i mučiti, mora je nešto ispunjati i provejavati. Promatrajmo tačno samo neko vrijeme našu dušu. Kako li se brzo događaju u njoj izmjene; sad prima život, a sad vraća, što je primila. Sada izmisli neko pitanje, sada osnuje neku osnovu, sada prihvati neku nadu, sada se bori s nekim strahom, jednom se spominje prošlosti, jednom računa sa sadašnjošću, jednom misli na budućnost. Ona ne može ostati trajno prazna i nepomična, a da ne zakržlja i da ne propadne. Kaošto upravo biljke, koje rastu u hladu, rasprostiru veliko lišće, da sa što više pora usišu potrebno svijetlo, tako slično razastire i naša duša u slabo osunčanom kraju svoga zemaljskog opstanka sve organe istraživanja, osjećanja i zahtijevanja, da primi život, koji odgovara njenom najdubljem biću. A ipak ćutilni utisci ne daju našoj duši dovoljno poticaja i hrane. Svaka misao osvijetljuje samo naše neznanje, svaki studij otkriva našu duhovnu slaboću, svako otkriće pokazuje, da se izmiče horizont našega nagona za znanjem i da ga ovdje na zemlji ne možemo dostići, svaka ljepota u prirodi i umjetnosti budi samo želju za obećanom zemljom, koja leži s one strane zlatnih vratiju sunčanoga zalaza sa svojim neviđenim sjajem i linijama, sa svojim nečuvenim melodijama i harmonijama. Tko je dosta dugo srkao piće zemaljskoga veselja, tome se čini još gorčim talog u ustima, tko je dosta dugo pipao zemaljsko zlato, tome se ono u rukama rasiplje u prah. Budući da pravi Božji plan o svijetu, a po tom i naš zadnji cilj života, seže u nadnaravnost, to ne zadovoljava dušu samo naravni život. Platon to poredi sa životom ispod morske pučine: svijetlo prodire samo slabo i slomljeno, glas samo muklo i pomućeno, gibanje je samo nesvijesno i nespretno. Stari mudrac imade pravo, jer samo na nadnaravnom tlu vjere i milosti vidimo oštre konture i izrazite boje, čujemo bistre i ugodne glasove, dolazimo do slobodnoga i lakog razvoja sila. Bog je domovina toga nadnaravnoga života; „zato, moja dušo, što si umorna od tako mnogih prevara, odaberi ovdje svoje prebivalište. Tada ne ćeš ništa izgubiti i tvoje će rane zacijeliti, i što je na tebi bolesno, ozdravit će, i što je propalo, opet će se obnoviti i ostat će ti i ne će proći s prolaznošću, nego će čekati i opstojati kod vječnoga i nepromjenljivoga Boga[14]". Samo nad-

naravni život protkan i oživljen milošću, može se u pravom smislu nazivati unutrašnjim životom.

Naša duša gladuje i žeđa za pravim, punim životom i sada čuje, gdje se jasno i razgovijetno razliježu u tišini dvorane za zadnju večeru divne božanske riječi — obećanje je oživotvoreno. On je postao hljebom života za sve i za uvijek. Euharistijskim sjedinjenjem udalji se, dakle, duša od onoga, što je obično i stvoreno, uroni u viši, božanski život i asimilira ga, u koliko je zato sposobna. Zato katkad nalazimo izabrane duše, neuke i nevješte po sudu svijeta, koje ipak kriju u svojoj unutrašnjosti nenaslućivano bogatstvo života, koje mogu steći i sačuvati jedino sakramentalnim saobraćajem s Kristom; one imadu sigurno, gotovo intuitivno razumijevanje za visoka i odabrana dogmatska i moralna pitanja, one gledaju i osjećaju oblike objave i uzvišenost milosti neprevarljivim pravilima nebeske estetike, u svakom htijenju i činu pokazuju plemenitu neprisiljenost i veselje. I ti ljudi imadu u životu bijeda i nevolja, ali kaošto danje zviježđe natopi i osvijetli svojim zlatnim sjajem tamne večernje oblake, kad u njih utone, tako se podigne u svetoj pričesti božansko sunce života nad amorfnim, bezbojnim kaosom sjetilnoga mišljenja, sjećanja i požude, obasjava ga i ugrijava ga do nadnaravne jasnoće, čistoće i lakoće. Zato stvara euharistijska gozba u najboljem smislu bogatstvo i napredovanje života, omogućuje pogled i prodiranje u božanske krajeve života, koji se steru istočnije od iskona, koje mi obuhvatamo u uskim granicama naše povijesti i iskustva, krajeve, koji se gube u nedogledne daljine s onu stranu svakoga zemaljskoga zbivanja. Stoga postaje po ovoj tajni život

jedinstvenijim i dubljim, jer se upravo u toj čudnoj Isusovoj nazočnosti sakupljaju svi dokazi i sve moći pravoga božanskoga života, te ih pod euharistijskom prilikom možemo svojim siromaštvom i nevrijednošću vrlo temeljito shvatiti. I tako se anđeoskim kruhom najbolje stišavaju naše nutarnje životne čežnje; iz tamnog, siromašnog i skučenog života naravi uskrsava duša na bistar, bogat i slobodan Kristov život — „tko jede moje meso i pije moju krv, taj ostaje u meni i ja u njemu[15]“, tako govori onaj, koji je uzdigao naše čovječanstvo k svome božanstvu.

* * *

2. Dobar život.

Naša duša imade u svom biću prirođenu sklonost k dobrom životu. Čovjek nije istočnim grijehom izgubio ovaj poziv, ali se njegovo izvršavanje oteščalo. Kako li se žestoko uznemiri dječja duša, kad prvi put okuša slatki otrov grijeha! Kakav pakao predbacivanja i proklinjanja gori u samim onima, koji piju, na oko sa smiješkom na licu, zlo kao vodu! Njihova duša, porušeno remek-djelo Božje, vapi za prvobitnim svojim određenjem, za dobrim životom, ona je dobra proizišla iz ruku Božjih, te se hoće dobra povratiti Božjemu srcu. Ali, kako je nepouzdana njena narav, kako opasan njen put, otkako je izgubila svoje prvotno stanje, otkako je ostavila svoje prvotno mjesto uživanja. U svim udovima osjećamo drugi zakon, koji se protivi zakonu Kristovu. I sve ako je duša ostala vjerna i pobjedonosna, zar ne može i najskoriji čas biti svjedokom njezine izdaje i poraza? Naš napor u duhovnom životu sliči — ako i nije slika odviše obična — naporu onoga, koji se

utapa, te bi se htio zadržati na vodi; sami silni valovi nade, koji su nas uzvisili i približili sigurnoj obali, pretvaraju se opet u strašan vrtlog tjeskobe. Što dulje ustrajemo, to nam se spasenje često pričinja nesigurnijim.

Ali također i zaslijepljena i zavedena duša opire se u tihim časovima prevlasti, koji bi dolazili iz vana, stresa lance, koji je prikivaju uz nagone, smućuje se zbog svoga zemaljskoga morala, koji joj dozlogrđuje i tada čeznje za izvorom jakosti, za studencem zdravlja, iz kojega će nadomjestiti svoje siromaštvo, u kojem će izliječiti svoju požudu.

Naša duša čezne za životom bez pogrješke, za dobrim životom i sada vidi, kako se u blagovalištu pretvara zemaljski kruh u nebeski hljeb; obećanje je ispunjeno: „Tko jede mene, živjet će po meni[16]", po mom čistom, snažnom životu.

Ovdje gleda naše duhovno oko veliku rijeku milosti, koja se kao ocean izlijeva iz jeruzalemske dvorane kroz široka kamena vrata u pustinju vremena. Na njenim je obalama uzraslo i dozrelo poznato cvijeće savršenstva, bijelo i crveno. Kašto se nekad sakupljao narod izraelski na babilonskim vodama i zvukom domaćih pjesama nastojao ublažiti bol rastanka, tako se u zemlji zemaljskoga progonstva neprestano sakupljaju sve netaknute duše oko euharistijskih struja milosti, one gledaju u valovima pravu mogućnost, da postanu svetima — i dok one radosno crpe iz Otkupiteljevih voda, što se prelijevaju u vječni život, nadoknađuju se gubici, što smo ih zaslužili prvom uvredom Boga.

Moć Kristova imade u prilici kruha ista prava kao nekad, pa zar da ne stiša nabujalo

more strasti? Moć Kristova imade u prilici kruha istu sigurnost u gađanju kao nekad, zar da ne rani zemaljsku umišljenost i lično zadovoljstvo? Moć Kristova u prilici kruha imade onu istu privlačivost kao nekad, zar da on uzaludno ulazi u slabe i neodlučne duše i dovikuje svoje riječi: „Učite se od mene[17]", „Slijedite me[18]"? Moć Kristova imade u prilici kruha istu snagu kao nekad, zar da on bezuspješno dira našu mlakost i mlitavost, premda je donio u svijet vatru i neprestano baca plamen u Pavlove i Ivanove duše?

Dok se duša sunča na životnim zrakama ovoga sakramenta, dok njih pije, bistri se sve i više njen oslabljem vid, liječe se malo po malo njene bolesti. I tako ova čudesna hrana djelotvorno oplemenjuje i preinačuje život i trajno zadovoljava čežnju za dobrim životom. Po milosti svete pričesti uskrisuje se duša iz života naslijeđene duhovne i ćudoredne pokvarenosti na čist i nov život onog, koji je unio nebesko smilovanje u zemaljsku bijedu. Duša se vraća u svoju prijašnju snagu i može da tu snagu vrati slobodno i radosno njenu pravom cilju, naravnoj dobroti. Živimo, ali ne živimo mi, Krist živi u nama, a to je dobro, to je najbolji nutarnji život.

*
* *

3. Sretan život.

Prava životna punina i dobrota, što je zahtijeva naša duša, ne smije se nikad smanjiti ni pomutiti, naša najdublja težnja nastoji oko trajno srećnoga života. A kako smo malo sposobni za radost mi, koji osjećamo slabost u svakom udu, bol u svakom živcu, nemoć u svakom sjetilu.

Kako bismo morali biti uzgojeni, da mognemo osjećati i štovati duhovne darove, što nam ih daje znanost i umjetnost!

A kako je istom malen i prolazan teško stečeni materijalni ili idealni užitak! Malen i brz, svojim obujmom i sadržinom poput kaplje, pada on u našu dušu, a ne može da ugasi njenu čežnju za bistrom i neograničenom srećom. Zar da glas naše duše neprestano bezuspješno viče, dok ga ne utiša lopata zemlje? Bilo bi nerazborito i opako pomisliti, da se Bog poigrao sa svojim stvorenjem tako nedostojno i opako. Kad već kamen može da zadovolji svojoj težnji prema središtu zemlje, te pada na tlo i ostaje na njem, kad već sitna klica može da zadovolji prirodnoj težnji prema visini i probije zemlju, i kad već maleno srce ptice selice može da zadovolji prirodnoj težnji prema daljini i ona siječe zrak; koliko više mora da je čovjeku moguće da zadovolji težnju za trajnim užitkom. Upravo je biblijska i gotovo Pavlova misao, koju je pjesnik obradio:

Nije to prazna i laskava tlapnja
Rođena u mozgu lude,
Jer glasno se u srcu javlja:
Stvoreni mi smo za bolje.
A što nutarnji govori glas,
To ne vara dušu u nadi[19].

Naša duša hoće život trajan i srećan, a sada opaža, kako Gospod daje na zadnjoj večeri anđeosku hranu — obećanje je dovršeno: „Tko jede od ovoga hljeba, živjet će na vijeke[20]" — savršeno. Bez sumnje, jer vječnu sreću, koju traži naša duša, možemo naći samo u onome, koji je vječan. Neprevarljivu sreću, koju traži naša duša, možemo naći jedino u onome, koji sam nije podvržen zakonima promjene.

Kaošto seraf, koji stoji do prijestolja vječnoga Boga, uronjuje svoje poglede i želje u dubljinu božanstva i u tom promatranju i približavanju nalazi vječno jednak užitak, tako slično postiže duša, koja se u euharistiji predaje Bogu, svoje potrebno blaženstvo ovdje prikriveno, a ondje jasno. Ova svestrana moć pričesti temelji se na činjenici, da ovaj skroviti, božansko-čovječanski život prikazuje sjedinjenje najjačih životnih opreka i zato može naše životne nedostatke popunjavati, pomirivati i zadovoljavati. U toj se tajni koncentrira čitav život — djelotvoran i kontemplativan, život odricanja i snage, bezazlenosti i mudrosti, bola i slave — uvijek u svom svagdašnjem posebnom savršenstvu i ugledu. Zato čovjek prima kod stola Gospodnjega onu jakost i izjednačenje, što upravo oslobađa vlastite životne sposobnosti i životne prilike od suprotivština, koje ga plaše, i time ga čini sposobnijim, da prime onaj mir, koji nije od ovoga svijeta. Zato imade druženje s Kristom u presvetom sakramentu još uvijek prekrasnu svježinu prvoga pogleda i prvoga primitka. Duša živi u stalnoj ovisnosti o nebeskom kruhu, jer u njem sve nalazi, ona shvaća ovaj odnos kao lijepu silu, koja je oslobađa time, što je zarobljuje, kao slatku snagu, bez koje ne bi mogla biti; ona se raduje, što treba neprestano svoga sakrivenog Boga isto tako u to doba puno sumnje i bola, kaošto potrebuje njegovo veličanstvo na drugom svijetu.

Znamenita je činjenica, da su svi ljudi drugih vjeroispovijesti, što su tražili istinu i koji su našli put katoličkoj crkvi, osjećali tu silnu privlačivost euharistijskoga Spasitelja i da je upravo odlučivalo kod njihova obraćenja tajanstveno i duboko djelovanje njegove nazočnosti

u sakramentu. — Grof Fridrik Leopold Stolberg, premda je dugo godina studirao katoličku vjeru iz knjige i iz života, ipak se mogao odlučiti da je primi istom onda, kad je vidio prvu pričest djece. Jörgensen je pisao, kad je još kao protestant putovao Bavarskom: „Nijesam mogao a da ne osjećam, kako od Boga u tabernakulu dolazi neka nježna toplina, koja je čovječji duh ublaživala i poboljšavala[22]". Sveučilišni profesor dr. Albert Ruville, koji je nedavno u djelu „Natrag k svetoj crkvi" tolikom iskrenošću i skromnošću opravdao svoje obraćenje, opisuje utisak, što ga je na njega učinila sveta euharistija: „Isus je mislio na sve ljudske prilike. Dao je sam sebe za hranu i darovao je onima, koji ga uživaju, stalnost vjere i sigurnost kršćanske istine u zaista osjetljivoj sreći... Iz svete pričesti izlazila je neka mistička sila, koja je preobražavala čitavu unutrašnjost i podizala dušu u visinu sreće, koja joj je do onda bila nepoznata i nerazumljiva... Ovdje se nije radilo o promišljanju, nego o realnoj zbilji. Istom sada sam bio potpun katolik, kad sam po prvoj svetoj pričesti pristupio crkvi. Tajna mi se bila otkrila[23]". Nitko ne bi mogao posumjati u veliku apologetsku vrijednost takovih priznanja, što su ih izrekli najdarovitiji i najplemenitiji ljudi.

Pouzdano prijateljstvo s Isusom u svetoj pričesti napunja čovjeka slatkim zadovoljstvom. Duša se divi mudrosti i moći svoga Stvoritelja, prisluškuje nijemom šaptu svoga Učitelja, krijepi se dobročinstvima Velikoga Svećenika, zavjerava se svome Kralju, moli se za smilovanje svome Sucu i dok se tako razgovara s visokim, božanskim Gostom, zaboravlja na svoju bijedu i nevolju. Euharistijsko sjedinjenje s Kristom zahtijeva od nas, da se odrečemo sebe i svijeta.

To nam odricanje nije na gubitak, što više, jedino se tako otimljemo različnim zemaljskim nevoljama i nesrećama, koje nam tište dušu. Samo tako duša uskrsava na život onoga, s kojim nam je došla nada, radost, zalogaj i konačni spas iz ovoga našeg progonstva. Tko njega prima, prima Oca, prima istinski i slatki život, puninu unutrašnjega bogatstva.

Kad je Spasitelj živio na zemlji, tvorio je dobro, kudgod je išao. Ah, nije moguće, da se svrati u našu dušu i da je ostavi pustom.

Gospod je nekoć rekao riječ i po njoj postalo nebo i zemlja i sav ures njihov. On sada pošalje svoje svijetlo i rasprši se noć i tmina i svako se biće napuni novim životom. On posije svoje sjeme u dubljini zemlje i ono proklije na njegovu riječ, zemlja donese cvijet i plod. On spusti rosu i svaki je cvijet željno upija, da može živjeti i rasti. Pa zar da bez ploda ostane u duši čovječjoj tijelo Kristovo, to sveto tijelo, koje je veće nego riječ iz usta Gospodovih, veće nego moć njegova bezkrajnoga bića, veće nego zraka svijetla, nego kap rose i nego zrnce sjemena iz ruku Božjih? Zar da ne usreći našega srca Isus Krist, Bog i čovjek, on svemogući, kojemu se ništa ne opire? Uistinu, onda smo svemu mi sami krivi, onda je bila slaba naša priprava, naša pobožnost i naš žar.

Ima li života, u kojem nema kakova bola, ima li kolibice ili palače, u koju se nikad nije ušuljala briga? Ima li koga, a da se nije nikad umorio u ovom mučnom životu, ima li koga, tko nije nikad uzdisao za mirom i počinkom? Mi doduše tražimo utjehe kod ljudi, ali nas ljudi uvijek ne razumiju, ne mogu nam uvijek da pomognu, ili nam ne će uvijek da pomognu. Tada

nam se Isus daje i prima nas u svoj novi, dobri, sretni život.

On se sam svraća k nama, mi smijemo da kao Ivan otpočinemo na njegovim grudima, da čujemo kucaj srca njegova i da slušamo utješne riječi njegove. Koliko li su pretežniji ovi dragocjeni časovi poslije pričesti od svih teških ura, dana i godina! A ti znaj, ako nikako više ne osjećaš ovoga blaženstva, da si se mnogo promijenio od dana svoje prve pričesti, kad je Isus bio došao k tebi s cijelim nebom. Moraš da i opet postaneš dijete po vjeri i po čistoći, da oćutiš sreću njegove blizine i da razumiješ njegov govor. O, on je dobar i razumije svaki bol i može da pomogne ondje, gdje nitko više ne zna savjeta ni pomoći.

Njega samoga primamo u sebe, njegov vrhunaravski, dobri i sretni život. Zar bi nam mogao odbiti i jednu molbu, ako se radi o našoj pravoj sreći? Koliko ih je prije nas živjelo i trpjelo, koji su u svojim kušnjama znali samo za jedno vrelo snage, za svetu pričest! Koliki nijesu nikad okusili zemaljskih užitaka, kroz sav život morali su raditi i mučiti se, ali je njihovo cijelo biće odisalo tihim veseljem, koje su neprestano obnavljali u svetoj pričesti.

Tko ne pozna one lijepe sredovječne priče o svetom Gralu? Čaša, kojom se poslužio Spasitelj kod zadnje večere, sva je bila izrađena od jednog jedinog dragog kamena. Josip Arimatejski sabrao je u tu čašu Spasiteljevu krv. Kasnije su čuvali taj kalež u veličanstvenom hramu visoko na gori Montsalvage, a stražili su ga po izbor vitezovi. Tko je taj kalež posjedovao i pogledao, stekao bi vječnu mladost i dar da raspoznaje čiste od nečistih. Svake godine o Velikom Petku doletio bi s neba golub i položio u

kalež jednu bijelu hostiju i time bi obnovio njegovu moć.

Ovo je dakako priča. Ali ljudska je duša uistinu ovakav sveti Gral. Stvorena na sliku Božju i u velikoj jasnoći dobiva ona divni dar spoznavanja dobra i zla, mladenačku snagu nadzemaljske radosti, pravi, dobri i sretni život, duboki i vjerni život u Bogu, kadgod prima u dubljinu svoje duše euharistijski rajski hljeb.

III. Vapaj našega doba.

Kad se voziš firvaldštetskim jezerom, zapažaš, kako se pokraj Meggenhorna, baš na najvišem vrhuncu pećine, visoko uzdiže željezni kip Spasiteljev. Krist širi ruke, kao da hoće pozdraviti i blagosloviti sve one, koji mimo prolaze. To je jedna slika. Ali Krist, Bog i čovjek, stoji doista na putu života, kojim mi idemo. On ne samo da poučava i vodi generacije, koje prolaze kroz tu dolinu ispraznosti i bijede, nego ih krijepi i hrani puninom svoga božanskog života.

Bogatstvo nam božanskoga srca prije svega lako i obilno pritječe po svetoj pričesti. Po njoj nam Isus daje sve, što je u svijet donio: svoj mir i svoju radost, svoju posljednju ljubav i svoj nadasve dobri, sretni život. Što češće primamo taj blagoslovljeni sakramenat, to se više približujemo njegovu presvetom srcu, to tješnje općimo i sprijateljujemo se s njegovom božanskom osobom.

Kako je, dakle, znatan i odlučan za naš spas naš odnos prema presvetoj euharistiji, da opet počnemo pravo štovati i shvatati presveti oltarski sakramenat!

Danas, kad se toliko uzdiže ono, što je stvarno i vidljivo, kad sve leti za zlatom i srebrom, ne će nitko da rado sluša poziv: Misli na ono, što

je nevidljivo i čudnovato, misli na Isusa zastrtoga i sakrivenoga u presvetom sakramentu. Danas, kad države teže za vanjskim priznanjem i za velikom moći, danas se svijetu čini čudnovatije no ikada, da tražimo sreću i spas kod prezrenoga, zatvorenog Isusa u sakramentu.

Naše doba zahtijeva više nego ikojedrugo svetu pričest, i to čestu svetu pričest, A koliko li neznanja, ruganja i prezira u vjerskom životu! I štampa i literatura bave se vjerskim pitanjima, ali ne mare za čistu nauku crkve, za shvatanje Kristovo, nego smućuju i zavode puk. Uzmu iz objave što se njima svidi, i to snize do čovjeka i prirode. Dva su puta, koja brzo vode k nevjeri ili barem k vjerskim sumnjama, a to su: Kad se više ne moli i kad se više ne pričešćuje, ili se pričešćuje nedostojno. Vjera je neki život, koji propada, ako se ne goji i ne hrani. A sveta pričest je vježba, ona budi i učvršćuje vjeru. Ona traži, da se razum potpuno pokori tajni, Riječi Božjoj, vječnome čudu pretvorbe. Tako nastaje i jača se poniznost, koja spremno vjeruje i ostala crkvena naučavanja. U svetoj pričesti, na srcu Isusovu, može vjera nesmetano razviti sve svoje različno i bogato mišljenje i čuvstvovanje. Zato je primanje svete pričesti najbolji lijek protiv modernoga bezvjerja i najjača okrepa od vjerske slaboće. Isus u presvetom sakramentu množi i jača vjeru.

Isto se tako euharistija snažno protivi modernome nemoralu. Kakovo je dobročinstvo sveta pričest, koja traži samoodgoj, savjesnost i čistoću srca, upravo danas, kad se proglašuje sloboda nagona, neograničeno gramženje za dobitkom i užitkom. Nemoguće je, da se češće dostojno pričešćujemo, a da ne postanemo bolji.

U breviru piše o svetoj Katarini Sijenskoj: „Nitko nije došao k njoj, a da se od nje ne bi bolji vratio“. To vrijedi tisuću puta više za posjet i primanje euharistijskoga Spasitelja.

Nitko ne sumnja, da se naše stoljeće udaljilo, veoma udaljilo od Isusa i zato je upalo u opaku sebičnost i osvetljivost, naprtilo na se tešku odgovornost, zaslužilo Božju kaznu. Svaki narod dionik je u krivnji čovječanstva. Gdje je pravednik, koji bi sve to okajao? Samo je jedan, kojega ne može nitko okriviti s grijeha, koji može svojom božanskom svetošću pomiriti i očistiti čovječje pogriješke. Otkupitelju sadašnjice, nazočni Isuse u sakramentu, budi naša obrana i naš spas!

Bog-čovjek se u tu svrhu služi uzvišenim svećeničkim zvanjem. Svećenik se uspinje na ono kalvarijsko brdo, na kojem se još danas uzdiže križ, na oltar. Duboko ispod njega leži opaki svijet, svijet, koji ne će ništa da znade o istini i milosti, o božanskoj sreći. Tada mu se sažali narod. Moleći uzdiže on svoje ruke i svoj pogled prema križu i u molitvi izgovara riječ, koju samo on može govoriti, tajanstvenu, svetu, svemoćnu riječ. Gledaj, dogodila se čudna pretvorba. Na križu opet visi istinit, realan i bitan, premda zastrt, Isus Krist, Bog i čovjek, odjeven grimizom svojih rana, s trnovitom krunom na glavi, na kojoj se sjaje rubini njegove krvi. Njegovo oko gleda svijet, gdje tone u zabludi i grijehu, svijet, koji ne će da se spasi. Tada uzdigne pogled prema vječnosti. Tamo vidi, kako je već Otac pružio ruku na kaznu, spremna je osuda prokletstva. U to padne božanskoj pravednosti u naručaj božanska ljubav: Smiluj se, oče, ja ću sve popraviti, poviče na križu euharistijski Bog i čovjek. Ja zastupam čovječanstvo, jer

sam njihov brat, ja sam postao jedan od njih. Ja ti pružam potpunu zadovoljštinu, jer sam također tvoj. Sin, kojega ti vrlo ljubiš, pravi Bog od pravog Boga. Uzmi moju krv, moj život i kajanje — samo poštedi njih, da ne propanu u bezdno vječnih muka. — Sretna krivnja, koja je našla takovoga Otkupitelja[24]!

A kad se dovrši ova žrtva, koju mi sada nazivamo svetom misom, onda se poljubi božanska pravda i ljubav poljupcem mira[25]. I kad svećenik siđe s brda pomirenja, s oltara, tada može javiti bijednome svijetu veselu vijest, da nam je i nadalje sačuvana Božja istina i milost, unatoč mnogih nevrijednika, koji sve to preziru, zlorabe i odbacuju. I upravo ovakima se to dijeli ponovno s nekom nepojmljivom, božanskom ustrajnošću.

Pokajničkom žrtvom na križu i pomirbenim sakramentom pokore, kojim se dijeli i umnaža milost Raspetoga, nanovo se uređuje i očišćava nutarnji život čovječanstva, da može opet sam Krist u svetoj pričesti posjetiti dušu svojim punim, dobrim i trajno sretnim životom.

Naše je doba izgubilo mir. Narod je ustao protiv naroda. Bilo je iznenađenja i prevrata, koji su svojim valovima zapljusnuli sve dosadašnje prilike. Nehotice tražimo tihu i sigurnu zemlju, a ona nam se ukazuje u tajanstvenom sjedinjenju s Isusom, u pričesti. Tu nestaje promjena i zamire bol — s Isusom nas obuzima neka prijatna samoća i šutljivost, u kojoj nas zadovoljava njegova utjeha i vjernost. Iako našu pažnju i djelatnost sputava uzbuđeno i razdraženo naše doba, duša naša ipak žudi za životom vječno postojanim i unutarnje mirnim, koji se nikad ne stiče u savezu sa svijetom, nego u sjedinjenju s Isusom, sa svetom pričešću. Po-

vretiti se k miru, znači doći k Isusu i skloniti se u njegov euharistijski život.

Tko će opisati i procijeniti, koliko je pretrpjela naša generacija, koliko je potrošila zemaljskoga dobra, boliko je žrtvovala najplemenitije krvi? Koje je pokoljenje nosilo u svoje dane tako teške i tako bolne rane, kaošto naše? Mi trebamo više nego drugi ozdravljenja i svetosti, a ovo nam dolazi dubljim i vjernijim sjedinjenjem s Isusom, sa svetom pričešću, gdje njegova blaga ruka zatvara svaku ranu i njegova tiha riječ obasjava svaki bol.

Naše zemaljsko oko i čovječja snaga ne može da shvati i podnese jad i težinu, koju je na nas navalila sadašnjica. Ako smo s Isusom sjedinjeni, obasjani Isusovim duhom, ispunjeni Isusovom milošću, postaje nam zemaljski gubitak zemaljskim oslobođenjem, koje čini, da još više mognemo steći svoju trajnu okrepu i svoje obilno blaženstvo.

Kako smo mi, djeca jednoga Oca, koji je na nebu, rascjepkani, a svi smo krvlju istoga božansko-čovječanskoga srca otkupljeni i izbavljeni i određeni za istu nadu i sreću u Boga! Kad ćemo se opet združiti? A mi se moramo združiti, mi, koji hoćemo slijediti Isusa, jer samo jedan put vodi k njemu, a taj je: ljubav.

Eto, zato je on među svakim narodom. Svaki dan prođe sunce svojom zlatnom stazom i prospe prirodom svijetlo i toplinu. Svaki dan, od ishoda do zapada, Isus je ovdje, te nas zove i doziva k pričesti, koja nas pomiruje i sjedinjuje. No život je blaženoga Nikole von der Flüe, toga velikoga posrednika mira, tako reći izvanredno i trajno čudo. Nikola von der Flüe živio je dvadeset godina bez zemaljske hrane samo

o nebeskom hljebu svete pričesti, što dokazuju vjerodostojni svjedoci i suvremenici.

Brat pustinjak hranio je svoj naravni i nadnaravni život svetom pričešću, životom Isusovim. Ti moraš njime barem uzdržavati i usavršavati svoj nadnaravni, duševni život, moraš se pričešćivati, kako se pričešćivao brat pustinjak. A kako je on to činio, neka ti kaže njegova pričesna molitva. Evo je: „Bože, uzmi od mene sve, što mi smeta da dođem k tebi; Bože, daj mi sve, što me približuje k tebi; Bože, uzmi me od mene i podaj me čitava sebi".

Kad se pričešćuješ u duhu, istini i snazi ovih riječi, moraš postati ono, što je bio brat Nikola: nesavladiv od sotone i svijeta, silan u svojoj ljubavi prema Kristu i crkvi.

Bože, uzmi od mene sve, što mi smeta da dođem k tebi: moju oholost, moju putenost, moju nemilosrdnost, moju nepomirljivost i moju mlakost. Bože, daj mi sve, što me približuje k tebi, sve: više vjere, više milosti, više požrtvovnosti, više gorljivosti, više ljubavi prema Bogu i bližnjemu, a ako mora biti i — više bola.

Bože, uzmi me od mene i podaj me čitava sebi! Uzmi me s mojom tromošću i nepokornošću, s mojom slaboćom i siromaštvom, s mojim pogrješkama i grijesima i predaj me svojoj dobroti, svojem milosrđu, svome životu i svojoj ljubavi.

Prijatelju, kaži: Nije li takova pričest po uzoru brata Nikole najbolje sredstvo spasa i posvete za tvoju dušu, a najbolje djelo mira za sadašnjicu, takova pričest, u kojoj se sjedinjuješ s onim, kojemu govorimo ove riječi, koji čuje ove riječi, koji ih može i hoće ispuniti, koji nam daje snagu, da možemo te riječi oživotvoriti?

Hvala Bogu, katoličkim životom struji proljetni lahor — uspješniji i raskošniji od onoga, koji u pramaljeću vijori našom domovinom. Proljetni lahor u katoličkom životu je uvećana ljubav prema presvetome oltarskom sakramentu, to je česta i rana pričest. Ovaj proljetni lahor izlazi iz vječnoga Rima, silan je i plodonosan, jer je raspiren tvoračkim dahom Duha Svetoga.

Kako ti promatraš taj proljetni lahor? Što ne, kad u proljeće dolazi s juga u zemlju jugovina, kako je ona rado prima. A stoji li tvoja duša tako otvoreno duhovnome lahoru Božjem, koji hoće da svetom pričešću probudi u tebi nadnaravno i vječno proljeće?

Sada nema boljega i pouzdanijega mjerila, kako si napredovao u razumijevanju, u istini i milosti Isusovoj, nego li je tvoj odnos prema presvetome oltarskom sakramentu, osobito prema svetoj pričesti, koja je život naš i sve naše.

Jest, mnogi žele hladniji i pustiji religijozni život, jer je on takvim postao u njihovoj duši. Ali za nas ne može biti mjerodavnom želja svijeta, nego samo odluka crkve.

I najbolje duše često smućuje duh vremena i na njih utječu predrasude svijeta.

Je li Isus ikad rekao: To je previše za ljude? Je li on ikad imao tu sumnju ili je izrekao? Jasle, dvorana zadnje večere i križ — glasno navješćuju: To mu nije bilo previše za nas i za spas naših duša.

I kad jednom ugasnu za te zemaljska svijetla u smrtnoj noći, hoćeš li kazati: Odviše sam učinio za Boga? I kad budeš stajao pred vječnim Sucem, koji nepodmitljivo sudi bez obzira na osobu, hoćeš li kazati: Odviše sam učinio za Boga? — Ne, oni koji umiru imadu

na usnama uvijek istu tužbu: Jao, što sam se tako malo brinuo za dušu!

Vjerni Spasitelju, budi ljudskim dušama u noći našega doba svijetlo i u pogibli naše sadašnjice dušama okrepa!

Ne varajmo se! Ne će mira budućnosti osigurati velika sila ili izvanredna vještina, nego iskreno i dosljedno sjedinjenje s ljubavlju, koja nas jedina nikad ne izdaje i nikad ne gine, s ljubavlju Isusovom. To će se zbiti dubokim razumijevanjem i vjernim primanjem svete pričesti.

IV. Briga naše Crkve.

Ti si dijete katoličke crkve, znadeš, da je tu crkvu osnovao Isus Krist, Sin Božji, da je za nju radio i prolio krv, da ju je čuvao i ljubio kroz sva vremena kao svoje tijelo, kao svoju zjenicu, da ju je vodio, doduše križnim putem, ali to je zapravo jedini put u nebo, da ju je očuvao bez ljage i lijepu, to jest bez zablude. Ti si dijete ove crkve, po njoj si uzdržao ono najbolje, što imaš u svom životu, svoju krsnu nevinost i svoju nebesku nadu, njoj si se zavjerio i s njom spojio neopozivom i svetom prisegom. A sada čuj: Ova crkva, koju ravna i vodi Duh Sveti, želi i hoće, da se ti pričešćuješ, želi tvoju dušu, dok se ona vjerno prislanja uz crkvu, dakle, dok imade u sebi crkveno osjećanje, dok ga ljubi i dok se pričešćuje.

Crkva se brine za duše, zato potiče na sjedinjenje s Isusom; crkva se brine gorućom i vrućom ljubavlju za duše, zato ide za stalnim sjedinjenjem s Isusom, za čistom svetom pričešću.

U potresnim tužaljkama proroka Jeremije, koje se pjevaju u velikom tjednu, ozvanja jadovanka za razorenim Jeruzalemom, i ondje stoji: „Djeca su izgibala na ulici, tražila su kruh, a nitko se nije našao, tko bi im ga lomio[26]". Ovaj vapaj bijede, ovaj ukor vrijedio je jednom za opustošeni Jeruzalem — ali nikad ne može vrijediti za crkvu. Crkva ne pušta, da gladuju njena djeca, nego dnevno donosi na nebrojene oltare nebeski hljeb i poziva sve riječima Duha Svetoga: Dođite svi maleni i jedite Kruh, što sam ga ja pripravio[27] — neka dođe i jede taj nadnaravni hljeb, koji daje nadnaravnu snagu, svatko, tko je ovdje malen, ponizan i dobrodušan, tko je malen u kreposti i zasluzi, ali bi mogao postati drugim Isusom Kristom u vjeri i milosti, u ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Ali jer česta sveta pričest koješta ozbiljno zahtijeva od našega unutrašnjeg života, nazadovala je od vremena do vremena radi ljudske slaboće, te je crkva bila prisiljena da mlakim i popustljivim razdobljima uzdigne svoj glas i opomenu. Tako je bilo onda, kad je u Njemačkoj prijetilo, da će reformacija ugušiti crkveni život. Tada izda tridentski sabor ganutljivu odluku: „Očinskom ljubavlju opominjemo sve kršćane bez razlike, sokolimo ih, molimo i zaklinjemo najsrdačnijim milosrđem našega Boga, da se već jednom združe u tom znaku jedinstva i da često primaju onaj nadnaravni Hljeb, da im postane uistinu životom duše i da im sačuva uvijek čisto srce[28]".

I danas, u slično vrijeme, kad također prijeti otpad velikih masa, čujemo, gdje nas isto opominje i poziva najviši čuvar kršćanstva. Ako se može kazati o dvojici papa, da su razumjeli svoje vrijeme, to je Lav XIII. i Pijo X.

Lav XIII. sa svojim genijalnim pogledom na cjelovitost, na svjetski položaj, sa svojim velikim, oduhovljenim shvatanjem. Ovaj papa, koji je izdao toliko okružnica trajne vrijednosti, otposlao je u svijet kao svoju opomenu još malo prije smrti encikliku o svetoj pričesti. Doslovno kaže ovo: „Mora se prije svega poraditi, da u svim narodima oživi često primanje pričesti.... Radi toga moramo iz svijeta posve ukloniti sve protivne predrasude, neosnovane sumnje i pobude". Tako je pisao već ostarjeli Veliki Svećenik Lav XIII. — i tada je umro kao Mojsije na Nebu. Proročkim okom smio je zaroniti u buduće stoljeće cvijetnoga euharistijskog života.

Naslijedio ga je Pio X. Čovjek, koji se već u svojim prvim godinama svećeničkoga zvanja istakao u dušobrižničtvu, koji je imao za ideal. kako je jednom sam kazao, da donese ljudima mir i da naseli nebo. U kratkom razdoblju izdao je sad preporuku, sad naredbu o čestoj svetoj pričesti, sve jedno za drugim. Osjećalo se, da je htio olakšati strašnu odgovornost, koja ga je tištila, da je htio malo parče svoga života iskoristiti, da je htio postaviti nepokolebiv nasip nabujaloj pogibli. Natrag k Isusu, k sjedinjenju s njime, k jedinome, koji je nepobjediv, dakle, natrag k čestoj svetoj pričesti.

Pijo X. napisao je oko dvadeset službenih naredaba o presvetom oltarskom sakramentu. Ovdje preporuča molitvu za proširenje toga pobožnog običaja, tamo opominje svećenike, da djeluju osobito u tom pravcu, sad objašnjava vrlo lake uvjete za čestu i dnevnu pričest, sad opet podjeljuje za to oproste. Sad hvali euharistijske kongrese i euharistijske trodnevnice, sad omogućuje i olakšava također djeci i bo-

lesnicima marljivo primanje presvetoga oltarskog sakramenta.

Komu se, eto, ne bi činilo, da je papi bila na srcu česta pričest i da je smatrao glavnom zadaćom svoje službe, da svetu pričest proširi i uščuva? Time se pokazao pravim papom-dušobrižnikom. Zato on zaslužuje osobitu ljubav katoličkoga naroda. Kako je govorio o toj temi uvjereno, živahno i oduševljeno! Svetu pričest naziva najvećim dobrom, koje može steći čovječanstvo u toj suznoj dolini, središtem kršćanskoga života, dušom crkve, kaže, da je česta pričest najkraći put k spasenju za pojedince i za čitavo društvo.

Zar ne, da su takove riječi iznesene u najozbiljnijoj nakani i baš su određene za praktičku upotrebu i provedbu. Benedikt XV. gradio je dalje na toj podlozi u svojim nastojanjima i poticajima za mir.

U običnom životu savjetuju nas stručnjaci: u umjetničkim pitanjima umjetnici, u zdravstvenim liječnici, u znanstvenim pitanjima naučenjaci. Doista, kad se radi o liječenju duše, tada je najpozvaniji autoritet namjesnik Kristov, tada ne može doći u obzir mišljenje svijeta, nego samo određena volja najvećega duhovnoga pastira. Još uvijek se religijozni život u crkvi ojačava i procvijetava uskim pristajanjem uz papu. Bila bi velika odgovornost na nama, da takove naredbe odbacimo samo kritikom ili ravnodušnošću, jer se one pozivaju na savjest sviju vjernika.

Iz crkve i po crkvi govori Isus i njegovo božansko-čovječansko srce. Čujte, kako govori riječima evanđelja: „Ne brinite se za prolaznu hranu, nego za onu, koja ostaje za vječni život.

Samo onaj, koji jede moje tijelo i pije moju krv, ostaje u meni i ja u njemu[29]".

Jest, vjerni Spasitelju, čestom pričešću hoćemo ostati u tebi — u vječnoj ljubavi tvojega srca.

Kako se vjerno i pouzdano brine naša crkva, da ostanemo sjedinjeni s Isusovim životom i da u njem nađemo okrepu i blaženstvo! Tiha zvijezda vječnoga svijetla kazuje na odmah, gdje možemo naći Isusa, vodi nas k njegovim nogama, da, upravo do njegovog svetog srca, da poviknemo sa psalmistom: „Vrabac je našao kuću i grlica gnijezdo, a ja tvoje žrtvenike, Gospodaru vojska, moj Kralju i moj Bože[30]".

Ti ga ne samo posjećuješ, nego postaješ jedno s njim, kolikogod puta hoćeš, za uvijek, da ne živiš više ti, nego on u tebi. Stara predaja pripovijeda: Kad je jednom sveti Pavao vršio službu Božju u Macedoniji, te je bilo općinstvo sakupljeno kod pobožnosti, proletjela je dvoranom neka ptičica. Plašljivo je lijetala prestrašena množinom ljudi. Tada raskrili neki časni starac, koji je stajao kod stijene, svoj ogrtač, i ptičica se sakrije pod njegove nabore.

Isus otvara u katoličkoj crkvi svoje srce, te može ondje u svetoj pričesti naći tvoja uznemirena duša utočište i domovinu. Razumiješ li sada, zašto katolička crkva tako silno poziva k čestoj svetoj pričesti?

Mi lučimo vrlo dobro ove odluke o čestoj svetoj pričesti od papinske osobe. Ostaje nepre-varljiva vjerska istina, da je papa Isusov namjesnik. Okrnjiti dostojanstvo Svetoga Oca bilo bi isto tako vrijedno osude, kao dirnuti u čast Marije Bogorodice. I njegova majka i njegov zamjenik, oboje su sastavni dijelovi evanđelja našega Gospoda. Biti namjesnikom Isusa Krista znači: zastupati Isusovu osobu, upravljati Kristovom stvari, istinom, milosti i njegovim kraljevstvom. Što, dakle, učinimo za papu ili protiv njega, to smo učinili samomu Isusu.

S toga razloga, što papinska služba stoji u tako izravnom odnosu i spoju s osobom Isusa Krista, trebamo se čuvati, da odluke Svetoga Oca o čestoj svetoj pričesti ne grdimo, ne omalovažujemo i ne odbacujemo.

Naše plašljivo i sitničavo, sumnjičavo i sebično oklijevanje mora ušutkati misao, da govori Kristov zamjenik i namjesnik.

* * *

Zadržimo se još nešto duže kod časne osobe našega Svetoga Oca. Bismo li mogli biti njegova vjerna djeca, a da ne osjećamo s njim nešto njegove odgovornosti? Od njega izlazi mjerodavan religijozan poticaj sve do najdaljih granica zemlje. Možemo li pregledati tako neizmjerno polje odgovornosti, a da ne uzdrhćemo? O njem ovisi tisuću savjesti, njegova autoritativna riječ može uzbuditi nebrojene pozive, on može da svojim poticajima obilnije napuči nebo svecima. Kod svega, što on službeno poduzima, radi se o vječnom interesu neumrlih duša. Jedan je dan u crkvenom vladanju sudbonosniji od godine u vladanju najvećega zemaljskoga carstva. Kako mora on svaki sat slušati nadahnuće Duha Svetoga, da ga ne uzmogne zavarati svjetska buka, otpor i tamne daljine! Ovako nam se ukazuje: njegova je nada žrtva, njegova snaga, ljubav, njegovo je dostojanstvo ustrajnost i strpljivost.

Kome se ne čini razumljivim, da je Pijo X., kad je vidio, da će biti izabran za papu,

molio suznim očima, da ga od toga riješe? Tađa mu neki prijatelj pokaza Isusa Krista, kako je on radi naroda primio na se križ. S tim nazorom nastanio se u Vatikanu, koji uz sav vanjski sjaj sliči Kalvariji, brijegu krvave muke i otkupiteljske pobjede.

Kad uvažimo ovu odgovornost Svetoga Oca, kad se uvjerimo, da ta nadčovječna odgovornost pokreće njegove riječi i djela, kako još hoćemo mjeriti njegove odredbe uskim, nepouzdanim mjerilom svoga znanja! A kad je odredba o čestoj svetoj pričesti tom vječnom odgovornošću do u sitnice učinjena i posvećena, kako se usuđujemo da je vodimo najprije pred sudište svoje jednostrane i ograničene kritike!

Razumijemo li sada, da protivnicima čestoga primanja sakramenata nedostaje poštovanja prema zamjenika Isusa Krista i pravoga štovanja njegove neusporedive službe?

Zaista je istinito, da valja porušiti čitava brda predrasuda, ispuniti čitave doline ravnodušnosti — ali to je bilo uvijek potrebno, kad je valjalo pripraviti puteve Gospodnje. Iskustvo kaže, da je ondje jedan put, gdje je jedna volja. a gdje je volja crkve, tamo je put Gospodnji.

* * *

Ali sada se možda rađa u tebi oprezno i plašljivo krzmanje. Kažeš, da se mnogi često pričešćuju, a ipak svojim životom ne daju dobra primjera. Vidiš li možda trun u oku bližnjega, a u svome ne vidiš brvna? A kad bi i bila tvoja tvrdnja opravdana, zar ne ćeš da upotrijebiš nekog sredstva spasenja samo za to, jer ga je već netko zlo upotrijebio? Zar je dragi kamen kriv, što je bačen u blato, zar je nebeski hljeb kriv, što ga nevrijedno primaju?

A jesi li ikad našao posve čistu i pobožnu dušu, koju ne bi prožela nebeska hrana, poznaješ li u crkvenoj povijesti ijednoga sveca, koji ne bi osobitom ljubavlju crpao životnu snagu i utjehu u euharistijskoj gozbi?

Kažeš, da nemaš kad, da se marljivo pričešćuješ. Ali nedjelja je ipak dan Gospodnji, dan duše. Zar nije uzdržavanje i okrepa nadnaravnoga života važnija, nego tetošenje i njegovanje zemaljskoga života, zar nije Bog i vječnost vrijednija od zlata i vremena?

Veliš, da nijesi vrijedan, da Krist dođe često k tebi. Imaš pravo, jer je samo Bog potpuno dostojan da primi Boga, zemaljski stan ne će nikad dostajati za onoga, koga ne može obuhvatiti nebo. Ne pričešćujemo se zato, jer možda zaslužujemo tu sreću, nego zato, jer hoćemo da postanemo sve dostojniji te sreće. Ako općeći često s Isusom u presvetom oltarskom sakramentu spoznamo, da smo sami kukavni i siromašni, tada pravo shvaćamo, tada pripadamo k poniznima, kojima je Bog najprije obećao svoju milost. Zato tako srdačno kaže sveti Franjo Saleški: Dvije vrste ljudi trebaju se pričešćivati: dobri, da se uzmognu uzdržati u dobroti, i zli, da se ojačaju, zdravi, da ne obole, i bolesni, da ozdrave. A ti — tako nastavlja — jer si tako nesavršen, slab i bolestan, treba da često primaš onoga, koji je tvoja savršenost, jakost i zdravlje. Zato treba da i oni, tako misli sveti crkveni učitelj, koji nijesu zaposleni svjetskim poslovima marljivo blaguju preobraženi Hljeb, jer imaju vremena, i oni trebaju da to čine, koji imadu mnoga posla, jer trebaju osobite jakosti[31]. Primaj često presveti sakramenat, da se naučiš štovati ga pravom pobožnošću, jer samo ono činimo dobro, što često izvršujemo.

Konačno kažeš, da nijesi postao boljim i sretnijim usprkos tolikoga sjedinjenja s euharistijskim Spasiteljem. Ali kamo bi istom došao bez te svete vježbe? Za spasonosnu pričest zahtijeva se dostojno duševno stanje. A zato imademo ispovijed, gdje možemo dobiti svadbeno ruho milosti posvećujuće, s kojom možemo puni pouzdanja pristupati k Stolu Gospodnjemu. I ako tvoja duša žudi za hranom odabranih češće puta u nedjelju, možda svaki dan, onda, kako kaže najnovija odredba Svetoga Oca potkrijepljena riješenjem crkvenih naučenjaka, onda mora iščeznuti smrtni grijeh i vladati ozbiljna težnja, da se okanimo i svojevoljnih lakih grijeha. Da li je zbilja u našoj duši to junačko nastojanje oko svetosti, to znade naš ispovijednik.

Kad imademo tako uređenu dušu, tada je korisno blagovanje svetoga sakramenta. Bog nam doduše skriva unutrašnji napredak, da se ne uznesemo. Proljetno sunce otvara također pupoljke i mami vlati, premda sam ne zapažaš tok rastenja. I ako misliš, da te česta sveta pričest ne usrećuje, sjeti se, da si već sretan, što primaš milost, da postojano i veselo podnosiš zemaljsku sreću, jer ti nije on obećao ćutilnu i zemaljsku sreću, nego duševnu i nebesku sreću.

Dakle naprijed! Idi dnevno, idi što češće k Stolu Gospodnjemu. Jesi li već vidio orla i jastrijeba u plavom zraku? Uvrebao je plijen. Ponovno kruži isprva u širokim lukovima, onda sve uže i uže, dok se nenadano ne spusti na plemenitu divljač. Gledaj, već dugo je vrebala božanska ljubav tvoju dušu kao svoj plijen, sve više sužuje ona svoje krugove, ti joj više ne možeš pobjeći, ona te obuhvata i čestom pričešću uzdiže te prema nebu. Time je živo i

praktički osigurana tvoja odluka. I tada rasprostri svoju liubav! Preduzmi sebi, da poradiš za čestu svetu pričest u svojoj porodici i među svojim znancima. Moraš biti uvjeren, da ne možeš učiniti veće dobro djelo tvome bratu i svojoj prijateljici, nego da ih osokoliš i dovedeš k Stolu Gospodnjemu. Doista je vrijedan rad jedne godine, ako omogučiš samo jednu pričest, i nagrada ne će izostati. Baci sve zlato svoje duše: svoju dobrotu i strpljivost, svoju blagost i jakost, kao zalog, da pribaviš jednu jedinu pričest.

Danas, kad životna dosada tako mnoge stišće i pritješnjava, usplamćuje se naša odanost prema crkvi, te se možemo smatrati sretnima, da živimo u doba, kad po svetoj pričesti uskrisuje Kristovo carstvo.

Lacordaire, znameniti francuski govornik, bio je jednom u Rimu u ono doba, kad je buktjela revolucija. Razmišljajući o sudbini crkve posjetio je katakombe svetoga Lavrenca. Nad ulazom nađe čudan napis: Oplakuj mrtve, jer oni počivaju. Kako, pitao se plemeniti vjerovjesnik, kako ću oplakivati mrtve, zar nijesu oni sretni, što su izbjegli tim nemirima, te počivaju. Ali najednom razabere smisao tih riječi: jest, plači za mrtvima, jer oni ne mogu više činiti dobro, njihove ruke ne mogu više dijeliti milostinje, njihove noge ne mogu više ići k nesretnicima, njihovo srce ne može se ganuti na misrđe. Plači za mrtvima, jer oni miruju, a njihov Gospod i Učitelj, koji ih je na zemlji krijepio svojom naukom i hljebom života, izvržen još napadajima. Plači za mrtvima, što ne mogu više sakupljati zasluge i povećavati svoje vječno blaženstvo. Plači za mrtvima, jer više ne mogu umirati za Boga.

Slično možemo požaliti i one, koji su živjeli u doba, kad još nije euharistijski pokret, česta pričest, obuhvatala vjernike, kad još nije crkva tako glasno i srdačno navijestila i branila euharistijsku okrepu i blaženstvo.

* * *

„Blažene oči, koje vide, što vi gledate, blažene uši, koje čuju, što vi slušate[32]" — srdačno često sjedinjenje s Isusom u presvetom oltarskom sakramentu. „Jest, blaženi oni", kaže Isus, „koji slušaju i sljiede moju nauku[33]".

Dakle, Isus i njegova crkva hoće i zahtijeva samo ono, za čim teži sama tvoja duša. Često ne poznajemo svoje duše, te ugušujemo njenu najbolju težnju sebeljubljem i putenošću. Isus, koji je stvorio dušu, i crkva, koja promatra dušu bistrinom Duha Svetoga, razumije našu dušu u njenim vječnim dubinama i znade, što koristi njezinu zdravlju i blaženstvu. Isus i crkva traže vjerno euharistijsko sjedinjenje i djelovanje naše duše, jer time postizavamo i ispunjavamo vlastiti nadnaravni cilj, jer tajanstvenim putevima toga sakramenta dolazimo k božansko-čovječanskome srcu našega milog Otkupitelja.

Kako je silan sklad između katoličke vjere i čovječje duše! Što daje i zahtijeva naša vjera, to je sve ukorenjeno u najdubljoj dubini čovječje duše, a s druge strane ne nalazimo u toj čovječjoj duši ni jedan jedini plemeniti osjećaj i težnju, koja ne bi našla svoje zadovoljstvo u katoličkoj vjeri. Stari Görres je kazao: „Kopajte dublje, pa ćete udariti o katoličko tlo". Jest, kopajmo do temelja prave unutrašnjosti, pa ćemo naći katoličko tlo. Nama je ta činjenica uzvišena zadovoljština i neprolazna radost.

Pomno njegujmo u plitkom i površnom svijetu pravu unutrašnjost tako, da što temeljitije spoznamo i vjernije shvatimo Krista, pravoga Boga od pravoga Boga, time ćemo zahvalnom i uslužnom ljubavlju uzvratiti njegovu dobrotu, time ćemo steći iz njegove euharistijske nazočnosti božanski život i dušu.

Jest, Gospode, ti si unutrašnjemu čovjeku najudaljeniji i najbliži. Ti potječeš iz neba, a spuštaš se u našu nevolju, jer je tu tvoj stan, ti si bio prije vremena uvijek bogat, a ostat ćeš poslije vremena uvijek siromašan — ali se nijesi bojao da se svratiš u ljudsku dušu i ovdje glasno pobuđuješ najtišu i najskrovitiju svetu čežnju i zoveš je, kao majka izgubljeno dijete i hraniš je iz punine svoga srca, koje neka bude hvaljeno i slavljeno sada i na vijeke.

Opći izvori.

1. Ponajviše sam upotrebljavao tako zvane primarne izvore: Sveto pismo i liturgiju (misal i brevijar).

2. Od svetih otaca služio sam se najviše Lavoma I. i Augustinom radi njihove ljepote jezika i radi tačnosti, a od crkvenih učitelja služio sam se Tomom Akvinskim.

3. Mnogo pobude i smjernica zahvaljujem knjizi svetoga Ignacija o duhovnim vježbama (Versio litteralis, auctore P. Joh. Roothaan, Regensburg, Pustet) i njenim Komentarima od P. Roothaana, Hettingera i Meschlera.

4. Služile su mi ove apologije: Hettinger: Apologie des Christentums. Deveto izdanje, izdao dr. Eugen Müller; Herder, 1906. — Emil Bougaud (lavalski biskup), Christentum und Gegenwart, njemačko izdanje od Filipa princa Arenberškoga; Mainz, Kirchheim, 1897, — F. Albert Maria Weiss. O. Pr., Apologie des Christentums. Peti svezak .Die Philosophie der Vollkommenheit; Freiburg, Herder, 1898.

5. Iz novije teološke i asketske literature služio sam se osobito rado djelima, koja su prevedena na njemački, P. Fridrika Vilima Fabera, izdao Manz u Regensburgu. — Jednom je kazao P. Mavro Carnot: „Faber ondje počinje, gdje drugi prestaju". Nitko ga nije nadvisio dubinom i širokim pogledom. Nadalje sam se složio knjigama P. Moritza Mechlera, S. I, načinom i blagošću njegova shvaćanja i razlaganja, kao i onima Adolfa Dossa i F. Löfflera S. I., njihovom finom tačnošću i plemenitim oduševljenjem. Mnogo dugujem publikacijama i prijateljskome susretu A. Megenberga i njegovome neumornom radu i žarkoj ljubavi prema crkvi.

6. Ocjenujući dugo godina najnovija djela te vrste za švicarske crkvene novine mogao sam se i ovdje na njih obazrijeti.

Zahvalno ću primati želje i savjete, jer će se serija nastavljati.

Opaske.

[1] Iv. 13, 1. — [2] Por. Efež. 3, 18. — [3] Iv. 3, 35. — [4] Por. Mat. 26, 26—28, Mark. 14, 22—24, Luk. 22, 19, 20, I. Kor. 11, 24, 25. — [5] Por. Mat. 14, 19, 25, Mark. 6, 41, 48, Iv. 6, 11, 19, — [6] Iv. 6. — [7] Luk. 10, 21. — [8] Iv. 4, 14. — [9] Luk. 2, 34. — [10] Iv. 6, 54. — [11] Iv. 14, 15. — [12] Luk. 22, 15. — [13] Iv. 6. — [14] Sv. Augustin, Confessiones 4, 10. — [15] Iv. 6. 57. — [16] Iv. 6, 58. — [17] Mat. 11, 29. — [18] Por. Mat. 8, 22, 9, 9, 19, 21, Mark. 10, 21, Luk. 5, 27. — [19] Schiller, Die Hoffnung. — [20] Iv. 6, 52. — [21] Por. Tob. 12, 15, Luk. 1, 19. — [22] Jörgensen, Putnička knjiga (Reisebuch). — [23] Ruville, Natrag svetoj crkvi! — [24] „Exultet“ velike subote. „Praeconium Paschale. pripisivalo se prije općenito sv. Augustinu. Vidi A. Ebnes, Handschriftliche Studien über das Praeconium Paschale, Kirchenmusikalisches Jahrbuch 1893, str. 73—63. — [25] Ps. 84, 11 — Tuž. 4, 4. — [27] Posl. 9, 4, 5. [28] Conc. Trid. Sess. XIII. cap. 8. — [29] Iv. 6, 27, 57. — [30] Pr. 83, 4. — [31] Sv. Franjo Saleski, Filotea, knj. 11., pogl. 21. — [32] Luk. 10, 23. Mat. 13, 16. — [33]. Luk. 11, 28.

Kazalo.

Ordinariatus Archidioecesis Zagrabiensis.

Nrus. 6427.

Nihil obstat.

Dr. Jos. Lončarić,
censor.

Imprimatur.

Datum Zagrabiae die 10. augusti 1923.

Dr. Dominicus Premuš.

